

TERMES CATALANS COM A ALTERNATIVA A MANLLEUS

El contingut d'aquest document està sotmès a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/deed.ca>

© TERMCAT, Centre de Terminologia

Desembre de 2000

Termes catalans com a alternativa a manlleus¹

El Consell Supervisor del TERMCAT, en les resolucions que adopta com a organisme encarregat de la normalització de la terminologia catalana, procura donar indicacions fàcilment traslladables a les comunicacions especialitzades, per tal d'afavorir-ne l'ús i la difusió. És en aquesta línia que ha pres la decisió que, d'ara endavant (febrer de 1999), en els casos en què aprova una denominació catalana per a substituir un manlleu implantat en l'ús, no introduirà, com solia fer, el manlleu sense adaptar com a sinònim complementari de la forma catalana, sinó que el mantindrà únicament com un equivalent no català del terme.

El criteri que s'aplicava fins ara estava motivat per la necessitat de facilitar l'accés a les dades, especialment en els diccionaris en suport paper. Avui, però, la informatització de la informació i les eines de cerca de què disposen la majoria de les obres el fan innecessari. A més, la introducció del manlleu com a sinònim del terme català no sempre facilita la interpretació de les resolucions aprovades, sinó que sovint dificulta la implantació de l'alternativa catalana.

El Consell Supervisor ha estudiat tots els casos terminològics aprovats fins al moment actual per valorar en quins calia aplicar retrospectivament el nou criteri. Això ha implicat introduir algunes modificacions en termes normalitzats al llarg del temps, les quals han estat aplicades al *Nou Diccionari de neologismes* (Edicions 62, Barcelona 2001) i a la Neoloteca.

Us oferim a continuació la relació de tots els sinònims complementaris que han estat suprimits, en aplicació del criteri aprovat:

Sinònim complementari suprimit	Terme principal	Àrea temàtica
ace	punt directe	Esports.Tennis
animatic	guió animat	Publicitat
arquilla	arqueta	Fusteria
austempering	trempe banyínic	Indústria metal·lúrgica
backtracking	tornada enrere	Informàtica
bajada	baixada del piemont	Ciències de la terra
balk	falta de llançador	Esports. Beisbol
banderó del jutge de touche	banderó del jutge de toc	Esports. Rugbi
basket-average	mitjana de punts	Esports. Basquetbol
blowout	caldera	Ciències de la Terra
bocage	paisatge de camps closos	Agricultura
booling	servei neutral	Esports. Hoquei patins
bouldering	escalada de blocs	Esports. Escalada
brand review	revisió de marca	Ciències econòmiques i empresarials
brush shot	cop de raspall	Esports. Bàdminton
bully	servei neutral	Esports. Hoquei
carbonado	diamant negre	Gemmologia
catering	servei d'àpats	Restauració
chat	tertúlia	Internet
chopper	trassejador	Transport ferroviari
chroma key	incrustació	Audiovisuals
clinch	agafada	Esports. Boxa
conservació wet-blue	conservació en blau	Indústria de la pell
cracking	craqueig	Indústria del petroli
crochet	ganxo	Esports. Boxa

¹ Aquest criteri es basa en les actes del Consell Supervisor núm. 283, d'11 de febrer de 1999, i 316, d'11 d'octubre de 2000.

crochetage	agafada de ganxo	Esports. Halterofília
cur	rull	Esports. Musculació
dame coiffée	pilar coronat	Ciències de la terra
direction laissez faire	direcció liberal	Ciències econòmiques i empresarials
dot blot	transferència de punts	Ciències de la vida
drive	cop de dreta	Esports. Tennis. Tennis de taula. Bàdminton. Pilota
drive	cop pla	Esports. Tennis. Tennis de taula. Bàdminton. Pilota
driver	programa de control	Informàtica
drop	deixada	Esports. Beisbol
drop	xut de rebot	Esports. Rugbi
Dülfer	bavaresa	Esports. Escalada
factoring	facturatge	Ciències econòmiques i empresarials
fique	fibra de Maurici	Indústria tèxtil
firmware	microprogramari	Informàtica
fistmele	distància de muntat	Esports. Tir amb arc
fitness	condicionament físic	Esports
flash	flaix	Fotografia
flashback	salt enrere	Espectacles
flashforward	salt endavant	Espectacles
flashover	conflagració sobtada	Ciències físiques i químiques
flavor	tast	Enologia
flushing	alimentació proovulatòria	Ramaderia
fly	vol	Esports. Handbol
folie	capritx	Urbanisme
forfating	facturatge d'exportació	Ciències econòmiques i empresarials
foul tip	esquitllada	Esports. Beisbol
fronting	pantalla	Ciències econòmiques i empresarials
frotteur –euse	fricòfil –a	Ciències de la salut
frotteurisme	fricofília	Ciències de la salut
georgette	crep georgette	Indústria tèxtil
gipfelflur	nivell de cims	Ciències de la terra
goal-average	mitjana de gols	Esports. Futbol. Rugbi
goma backside	goma llisa	Esports. Tennis de taula
hairpin	cop forcat	Esports. Bàdminton
handling	acomodament	Transport aeri
hardware	maquinari	Informàtica
henna	alquena	Imatge personal
hit	batada vàlida	Esports. Beisbol
hit	èxit	Comunicació
hit parade	llista d'èxits	Comunicació
home run	quadrangular	Esports. Beisbol
horst	pilar tectònic	Ciències de la terra
jab	punxada	Esports. Hoquei
Jäger	trencacolls	Esports. Gimnàstica
jerk	projecció	Esports. Halterofília
joint venture	aliança d'empreses	Ciències econòmiques i empresarials
jutge –essa de touche	jutge –essa de toc	Esports. Rugbi
kayak	caiac	Esports. Piragüisme
kenaf	cànem de Guinea	Indústria tèxtil
kieselgur	terra de diatomees	Ciències físiques i químiques
kill	mat	Esports. Bàdminton
klister	cera tova	Esports d'hivern
knockout	fora de combat	Esports. Boxa
knockout tècnic	inferioritat	Esports. Boxa

kohl	alcofol	Imatge personal
línia de servei de touche	línia de servei de toc	Esports. Rugby
línia de stayers	línia de motos	Esports. Ciclisme
línia de touche	línia de toc	Esports. Rugby
línia de touche d'assaig	línia de toc d'assaig	Esports. Rugby
lob	globus	Esports. Bàdminton
log	diari	Informàtica
looping	bucle	Esports aeronàutics
lunch	àpat fred	Gastronomia
mailing	publitramesa	Publicitat
mark	parada al vol	Esports. Rugby
martempering	tremp martensític	Indústria metal·lúrgica
memòria cache	memòria cau	Informàtica
merchandising	marxandatge	Ciències econòmiques i empresarials
mitt	pala de cops	Esports. Taekwondo
moto stayer	moto de mig fons	Esports. Ciclisme
mulch	jaç protector	Jardineria
non-stop	mànega d'entrenament	Esports. Piragüisme
odds	oportunitat	Ciències matemàtiques
odds ratio	oportunitat relativa	Ciències matemàtiques
off width	encastament de cos	Esports. Escalada
openfield	paisatge de camps oberts	Agricultura
opus mallei	gravat martellat	Art
padparadscha	safir taronja	Esports. Gemmologia
palonnier	trapezi	Esports. Esquí nàutic
paper overlay	paper de cobertura	Indústria paperera
peel-off	arrencada de toc	Esports. Rugby
pellet	sediment	Ciències de la vida
penalty corner	penal	Esports. Hoquei
penalty stroke	cop de càstig	Esports. Hoquei
pilling	aborrallonament	Indústria tèxtil
pilota de break	pilota de trencament	Esports. Tennis
pipkrake	pua de glaç	Ciències de la terra
placa staff	placa de guix armada	Construcció
pole position	posició preferent	Esports de motor
pralinage	bany d'arrels	Jardineria
press	pressió	Esports. Musculació
prova del peep show	prova de l'incentiu visual	Ciències de la salut
pull-down	tracció de politja alta	Esports. Musculació
puller	llançador –a	Esports. Tir olímpic
punching bag	sac de cops	Esports. Boxa
punching ball	pilota de cops	Esports. Boxa
punt de break	punt de trencament	Esports. Tennis
push	empenta	Esports. Hoquei
push shot	cop d'empenta	Esports. Bàdminton
raccord	continuïtat	Espectacles
rassemblement	recolliment	Esports. Esgrima
remise	arremesa	Esports. Esgrima
resort	complex turístic	Turisme
rip	cap de ressaca	Ciències de la terra
ripple mark	rugositat	Ciències de la terra
rolling	batada rasa	Esports. Beisbol
rot punkt	escalada neta	Esports. Escalada
rundown	corre-corre	Esports. Beisbol
scoop	tir de cullera	Esports Hoquei. Hoquei patins
scoring	situació de solvència	Ciències econòmiques i empresarials

servei de touche	servei de toc	Esports. Rugbi
set-average	mitjana de sets	Esports. Voleibol
shorts	pantalons curts	Indumentària
show	xou	Espectacles
Sitonnen	pas de mig patinador	Esports. Esquí
slap shot	cop picat	Esports. Hoquei
slider	llançament lliscat	Esports. Beisbol
slot blot	transferència de ratlles	Ciències de la vida
smog	boirum	Meteorologia
software	programari	Informàtica
soil release	tractament antibrutícia	Indústria tèxtil
spine	rigidesa	Esports. Tir amb arc
spool	gestió de cues	Informàtica
squat	flexió de cames	Esports. Halterofília
stakning	impuls simultani	Esports. Esquí
Stavhugg	impuls simultani d'un temps	Esports. Esquí
stayer	migfondista	Esports. Ciclisme
stayer	cavall de fons	Esports. Hípica
step	desplaçament	Esports. Taekwondo
storyboard	guió il·lustrat	Publicitat
strip	carretera comercial	Urbanisme
surplace	parada	Esports. Ciclisme
swing	excursió de freqüència	Electrònica
tackle	entrada	Esports. Hoquei
tie-break	joc decisiu	Esports. Tennis
tiller	distància de canya	Esports. Tir amb arc
timing	coordinació	Esports. Tennis
top of mind	primera menció	Publicitat
torque	compensador de vol	Esports. Tir amb arc
touche	toc	Esports. Rugbi
touche d'assaig	toc d'assaig	Esports. Rugbi
tramp	mercant discrecional	Transport marítim
trommel	garbell rotatiu	Gestió ambiental
vorland	avantpaís	Ciències econòmiques i empresarials
wet-blue	pell en blau	Indústria de la pell
windsurfing	surf de vela	Esports nàutics

Alguns casos, que requereixen un estudi més específic, han mantingut de moment tant el manlleu com el terme català:

sinònim complementari no suprimit	terme principal	àrea temàtica
disk pack	pila de discos	Informàtica.
estratègia pull	estratègia d'estirada	Ciències econòmiques i empresarials
estratègia push	estratègia d'impuls	Ciències econòmiques i empresarials
fetch	recollir	Informàtica.
flashing	expansió de vapor	Ciències físiques i químiques
gatekeeper	seleccionador –a	Comunicació.
gauge	contrast	Ciències físiques i químiques
holding	grup d'empreses	Ciències econòmiques i empresarials
input	entrada	Ciències econòmiques i empresarials
jingle	melodia publicitària	Publicitat.
maître [DIEC]	mestre-sala mestra-sala	Professions
management buy-out	adquisició directiva	Ciències econòmiques i empresarials
output	sortida	Ciències econòmiques i empresarials

pas chassé [<i>s'elimina la forma abreujada chassé</i>]	doble pas	Esports. Gimnàstica
pelouse	zona central	Esports. Ciclisme
piggyback	encavallament	Ciències econòmiques i empresarials
publicity	publiinformació	Comunicació. Informació
royalty	regalia	Dret mercantil
sistema catenaccio	defensa de pany i forrellat	Esports. Futbol
vip	personalitat	Protocol
walkie-talkie	transceptor portàtil	Telecomunicacions

Excepcionalment, s'han mantingut tant el manlleu com la proposta catalana en els casos següents bé perquè el manlleu és una forma d'ús internacional i no correspon a cap de les llengües recollides habitualment en l'article terminològic (castellà, francès o anglès), o bé perquè cada forma correspon a un registre diferent:

sinònim complementari no suprimit	terme principal	àrea temàtica
omgyo didigi	desplaçament	Esports. Taekwondo
pao	braç de cops	Esports. Taekwondo
voyeur -euse	escopòfil -a	Ciències de la salut
voyeurisme	escopofília	Ciències de la salut

Finalment, en alguns casos s'ha eliminat l'alternativa catalana i s'ha adaptat el manlleu:

sinònim complementari	terme principal suprimit	àrea temàtica
ginger ale → gínger	refresc de gingebre	Gastronomia
paddock → pàdoc	àrea de preparació	Esports de motor
rafting → ràfting	descens en bot	Esports d'aventura

I en d'altres s'ha eliminat l'alternativa catalana i s'ha mantingut el manlleu sense adaptar:

sinònim complementari	terme principal	àrea temàtica
benchmarking	referenciació	Ciències econòmiques i empresarials
case mix	casuística	Ciències de la salut
challenge	repte	Esports de motor
freelance	independent	Professions
freelance	independent	Ciències econòmiques i empresarials
top ²	dalt	Indumentària

² No necessita adaptació.